

Категорія справи № 757/2796/20-ц: Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, пов'язаних із застосуванням Закону України «Про захист прав споживачів».

Надіслано судом: 04.09.2020. Зареєстровано: 06.09.2020. Оприлюднено: 08.09.2020.

Номер судового провадження: 2-7283/20

печерський районний суд міста Києва

Справа № 757/2796/20-ц

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

19 серпня 2020 року Печерський районний суд міста Києва в складі:

головуючого судді - Бусик О.Л.

при секретарі судових засідань - Диба І.Б.

за участю:

представника позивача - ОСОБА_1

представника відповідача - Кобзар Ю.Б.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в порядку спрощеного провадження у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Києва цивільну справу за позовом ОСОБА_2, в інтересах якого діє адвокат Тарасова - Патрай Ксенія Андріївна до Акціонерного товариства Комерційний банк «Приватбанк», третя особа - товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Фанілон» про захист прав споживачів, стягнення коштів, що знаходяться на депозитному рахунку,-

ВСТАНОВИВ:

У січні 2020 року ОСОБА_2 звернувся в суд із позовом до Акціонерного товариства Комерційного банку «Приватбанк» (далі - АТ КБ «Приватбанк», Банк), в якому просив суд стягнути з АТ КБ «Приватбанк» на користь позивача кошти за договором вкладу «Універсальний» в розмірі 10650 доларів США; відсотки за вкладом в розмірі 6615,56 доларів США, пеню в сумі 76064,30 грн; 27 134,68 грн як три проценти річних, а всього 17265,56 доларів США та 103 198, 98 грн.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначав, що 28 вересня 2012 року сторони уклали договір банківського вкладу №SAMMDN80000729251141, за яким позивач передав відповідачу кошти в сумі 10650 доларів США на строк 366 днів з можливістю продовження строку вкладу. 25 квітня 2014 року позивач звернувся до АТ КБ «Приватбанк» із заявою про наданні інформації щодо повернення вкладу. 03 червня 2014 року Банк надав відповідь про неможливість повернути банківський вклад у зв'язку з невизначеністю статусу Кримського півострова та відсутністю законодавчо визначених особливостей діяльності державних органів місцевого самоврядування, установ та організацій в умовах, що існують на теперішній час на території Криму. Вважаючи незаконною відмову банку у видачі йому коштів позивач просив про задоволення позову.

Ухвалою судді від 23 січня 2020 року відкрито провадження у справі за правилами спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін.

15 квітня 2020 року відповідач надіслав до суду відзив на позовну заяву, в якому зазначив, що у відповідності до положень ч. 1 ст. 3 Закону України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України", територія Автономної Республіки Крим визначена, як тимчасово окупована територія України. Правлінням Національного банку України було прийнято Постанову від 6 травня 2014 року № 260 "Про відкликання та анулювання банківських ліцензій та генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій окремих банків і закриття банками відокремлених підрозділів, що розташовані на території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя". Згідно з п.5 цієї Постанови, банки, у тому числі ПАТ КБ «Приватбанк» зобов'язані припинити діяльність відокремлених підрозділів банків, розташованих на території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, та протягом місяця з дня набрання чинності цією постановою забезпечити закриття таких відокремлених підрозділів, про що повідомити Національний банк України. Таким чином, відокремлений підрозділ ПАТ КБ «Приватбанк» на території АРК та міста Севастополя не мав правових підстав та можливості здійснювати банківську діяльність після окупації АРК та міста Севастополя", у зв'язку із чим у задоволенні позову просять відмовити. Крім того, відповідно до пункту 1.1.7.58 Умов та правил надання банківських послуг було передбачено, що Клієнт повинен був звернутись до структурного підрозділу Банку на материковій частині України для уточнення інформації, ідентифікації та вивчення Клієнта та надати в Банк від Агентства по страхуванню вкладів, розташованому в м. Москва РФ довідку про відсутність виплат грошових коштів Клієнту.

Пунктом 1.1.7.59 цих Умов, у разі невиконання Клієнтом обов'язків, передбачених пунктом 1.1.7.58 подальша взаємодія Клієнта і Банку може бути змінена шляхом повідомлення на сайті Банку у відповідному розділі Умов та Правил. При необхідності отримання Банком згоди від Клієнта на здійснення таких дій, сторони керуються вимогами ст. 205 ЦК України (мовчазна згода).

30 січня 2015 року на офіційному сайті Банку було розміщено повідомлення про те, що подальша взаємодія по договору Клієнта з Банком буде здійснюватись з товариством з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Фінілон» (далі - ТОВ «ФК «Фінілон»).

Оскільки письмових заперечень відносно переведення Банком боргу від позивача не надійшло, то вважається, що переведення Банком боргу було здійснено із згоди вкладника - ОСОБА_2 . Отже, внаслідок укладення між банком а ТОВ «ФК «Фінілон» договору переведення боргу за договором банківського вкладу, що є предметом даного спору, АТ КБ «Приватбанк» не несе зобов'язань за таким договором, а ТОВ «ФК «Фінілон» є новим боржником за даним договором банківського вкладу.

Крім того, договір банківського вкладу не містить визначеного розміру процентної ставки за користування грошовим вкладом у разі неналежного виконання зобов'язань за цим договором після закінчення терміну його дії, тому проценти за вкладом складають 2867,05 доларів США за період з 28 вересня 2012 року до 15 січня 2020 року.

Що стосується пені, то заявлений розмір пені у вигляді подвійної облікової ставки НБУ не ґрунтується на законі.

Заявляючи вимоги про стягнення 3% річних, передбачених статтею 625 ЦК України, позивач не врахував, що така вимога виходить за межі позовної давності.

15 квітня 2020 року представник АТ КБ «Приватбанк» подав до суду заяву про залучення до участі у справі ТОВ «ФК «Фінілон» в якості третьої особи.

Ухвалою суду від 27 квітня 2020 року заяву відповідача задоволено, залучено до участі у справі у якості третьої особи ТОВ «ФК «Фінілон».

13 травня 2020 року позивач подав відповідь на відзив, в якій зазначав, що посилання банку на те, що у зв'язку з окупацією Криму не має доступ до первинних документів, однак при цьому уклав договір про переведення боргу з ТОВ «ФК «Фінілон» не може бути прийнято до уваги, оскільки відповідач є функціонуючим загальнонаціональним банком та укладення договору з ТОВ «ФК «Фінілон» не може вплинути на обов'язок банку щодо виплати відсотків та вкладів клієнтів.

Крім того, банк невірною послався на те, що проценти за договором нараховуються як за вкладом на вимогу, однак така позиція не відповідає вимогам чинного законодавства, оскільки пунктом 7 Договору він пролонгується автоматично, багаторазово без додаткової заяви клієнта, тому позиція відповідача щодо процентів не відповідає вимогам чинного законодавства.

Стосовно стягнення 3% річних, то позивач неодноразово звертався до відповідача із вимогою про повернення вкладу, в тому числі в період з 01 листопада 2016 року, на що отримував відмови, тому твердження відповідача про те, що позивач не звертався до відповідача в цей період не відповідає дійсності.

В судовому засіданні представник позивача позовні вимоги підтримала, просила позов задовольнити з викладених у позові підстав.

Представник відповідача в судовому засіданні заперечувала проти позову, у задоволенні позову просила відмовити.

Суд, заслухавши пояснення учасників справи, всебічно з'ясувавши обставини, на які позивач посилається як на підставу своїх вимог, підтверджених доказами, які були досліджені в судовому засіданні, вважає встановленими такі факти та відповідні їм правовідносини.

Судом встановлено, що 28 вересня 2012 року між АТ КБ «Приватбанк» та ОСОБА_2 був укладений Договір банківського вкладу № SAMMDN80000729251141, вклад «Універсальний», за яким позивач передав Банку кошти в сумі 10650 доларів США строком на 366 днів до 28 вересня 2013 року, з умовою автоматичної пролонгації на кожні 6 місяців та процентною ставкою за користування банківським вкладом у розмірі 8.5% річних. Позивачу було відкрито особовий рахунок, на який підлягали зарахуванню вклад та проценти за вкладом.

Після закінчення строку вкладу, 25 квітня 2014 року позивач письмово звернувся до відповідача із вимогами про повернення суми вкладу та нарахованих процентів.

Листами від 26 травня 2014 року та 03 червня 2014 року банк відмовив у видачі банківського вкладу, мотивуючи неможливість повернути банківський вклад у зв'язку з невизначеністю статусу Кримського півострова та відсутністю законодавчо визначених особливостей діяльності державних органів місцевого самоврядування, установ та організацій в умовах, що існують на теперішній час на території Криму.

17 листопада 2014 року ПАТ КБ «Приватбанк» та ТОВ «ФК «Фінілон» уклали договір про переведення боргу, відповідно до умов якого ПАТ КБ «Приватбанк» переводить на ТОВ «ФК «Фінілон» борг в об'ємі та на умовах, що існують в момент договору на підставі згоди кредиторів, отриманого ПАТ КБ «Приватбанк» шляхом приєднання до Умов і правил надання банківських послуг, що розміщені на сайті ПАТ КБ «Приватбанк» та є невід'ємною частиною к цьому договору.

Відповідно до частини першої статті 1058 Цивільного кодексу України, за договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.

Згідно з частиною першою статті 1060 Цивільного кодексу України договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу на першу вимогу (вклад на вимогу) або на умовах повернення вкладу зі впливом встановленого договором строку (строковий вклад).

За правилами статті 526 ЦК України, зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов тавимог- відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться.

За частиною першою статті 1074 ЦК України обмеження прав клієнта щодо розпоряджання грошовими коштами, що знаходяться на його рахунку, не допускається, крім випадків обмеження права розпоряджання рахунком за рішенням суду або в інших випадках, встановлених законом, а також у разі зупинення фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням)

доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, передбачених законом.

Відповідно достатті 1075 ЦК України, договір банківського рахунку розривається за заявою клієнта у будь-який час. Залишок грошових коштів на рахунку видається клієнтові або за його вказівкою перераховується на інший рахунок в строки і в порядку, встановлені банківськими правилами.

Зважаючи на вищевикладене та враховуючи, що відповідач є функціонуючим загальнонаціональним банком та закриття його відділення не може вплинути на обов'язок банку щодо виплати відсотків та вкладів клієнтам банку, слід дійшли висновку про наявність правових підстав для стягнення з банку на користь позивача суми вкладу.

Згідно з частиною першою статті 1061 ЦК України банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу в розмірі, встановленому договором банківського вкладу.

Частинами 5, 6 статті 1061 ЦК України передбачено, що проценти на банківський вклад нараховуються від дня, наступного за днем надходження вкладу у банк, до дня, який передує його поверненню вкладникові або списанню з рахунка вкладника з інших підстав. Проценти на банківський вклад виплачуються вкладникові на його вимогу зі спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а невитребувані у цей строк проценти збільшують суму вкладу, на яку нараховуються проценти, якщо інше не встановлено договором банківського вкладу. У разі повернення вкладу виплачуються усі нараховані до цього моменту проценти.

Таким чином, повернення вкладу за договором банківського вкладу (депозиту) вважається виконаним з моменту повернення вкладу вкладнику готівкою або надання іншої реальної можливості отримати вклад та розпорядитися ним на всій розсуд.

До такого висновку дійшов Верховний Суд України у своїй постанові від 28 січня 2015 року в справі № 6-247цс14.

Встановлено, що 25 квітня 2014 року позивач звернувся до банку із заявою про повернення банківського вкладу та сплати процентів, чим засвідчив свій намір припинити дію договору. Зазначену заяву банк отримав цього ж дня.

У зв'язку з цим банк був зобов'язаний повернути позивачу депозитні кошти з процентами в строк закінчення дії договору. Проте АТ КБ «Приватбанк» кошти не повернув, чим порушив свої грошові зобов'язання.

Таким чином, виходячи із розрахунку, наданого позивачем сума процентів за договором складає $6615,56$ доларів США = $10650 : 100 \times 8,5 \% \times 2665$ днів : 365.

Посилання відповідача на висновки, викладені в постановах Верховного Суду України від 11 листопада 2015 року в справі № 6-1891цс15, від 27 квітня 2016 року № 6-302цс16, на постанову Касаційного цивільного суду України у складі Верховного Суду у справі № 335/11482/16 від 10 липня 2019 року та постанову Великої Палати Верховного Суду № 761/26293/16-ц від 20 березня 2019 року є безпідставними, оскільки обставини у зазначених справах, та у справі, що розглядається судом не є тотожними.

Що стосується посилань позивача на стягнення 27134,68 грн як три проценти річних, то слід зазначити наступне.

Відповідно до частини другої статті 625 ЦК України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Ураховуючи те, що умовами договору встановлена процентна ставка в розмірі 8,5% річних, то вимоги позивача про стягнення 3% річних за договором є необґрунтованою.

Відповідно до статті 546, частини першої статті 548 ЦК України виконання зобов'язання може забезпечуватися неустойкою. Виконання зобов'язання (основного зобов'язання) забезпечується, якщо це встановлено договором або законом.

За змістом частин 1, 3 статті 549, частини 2 статті 551 ЦК України неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторowi у разі порушення боржником зобов'язання. Пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання.

Якщо предметом неустойки є грошова сума, її розмір встановлюється договором або актом цивільного законодавства.

Таким чином, розмір пені за порушення грошових зобов'язань встановлюється в договорі за згодою сторін. У тому випадку, коли правочин не містить в собі умов щодо розміру та бази нарахування пені, або містить умову про те, що пеня нараховується відповідно до чинного законодавства, сума пені може бути стягнута лише в разі, якщо обов'язок та умови її сплати визначено певним законодавчим актом.

Аналогічний висновок міститься в постанові Великої Палати Верховного Суду від 10 грудня 2019 року в справі №904/4156/18.

Пунктом 23 укладеного сторонами Договору передбачено, що у разі порушення сторонами умов договору порушник несе відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Ураховуючи те, що чинне законодавство не встановлює розмір штрафних санкцій (пеню) за порушення умов договору банківського вкладу в розмірі подвійної ставки НБУ, тому зазначені вимоги позивача є безпідставними.

Що стосується посилань відповідача на те, що АТ КБ «Приватбанк» не несе зобов'язань за спірним договором, оскільки уклав з ТОВ «ФК «Фінілон» договір про переведення боргу, то слід зазначити наступне.

Відповідно до статті 520 ЦК України боржник у зобов'язанні може бути замінений іншою особою (переведення боргу) лише за згодою кредитора, якщо інше не передбачено законом.

Форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні визначається відповідно до положень статті 513 цього Кодексу (стаття 521 ЦК України).

Згідно з частиною першою статті 513 ЦК України правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні вчиняється у такій самій формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги за яким передається новому кредиторowi.

Таким чином, посилання відповідача про відсутність заперечень позивача щодо переведення боргу та взагалі можливості укладення договору переведення боргу у такий спосіб суперечить вимогам чинного законодавства.

Вирішуючи питання розподілу судових витрат, суд виходить з наступного.

Відповідно до частини шостої статті 141 ЦПК України якщо сторону, на користь якої ухвалено рішення, звільнено від сплати судових витрат, з другої сторони стягуються судові витрати на користь осіб, які їх понесли, пропорційно до задоволеної чи відхиленої частини вимог, а інша частина компенсується за рахунок держави у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Якщо обидві сторони звільнені від оплати судових витрат, вони компенсуються за рахунок держави у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

За таких обставин, на підставі положень ч.1 ст. 141 ЦПК України суд вважає, що з відповідача в дохід держави підлягають стягненню судові витрати по оплаті судового збору в розмірі 4 687, 44 грн, оскільки позивач звільнений від оплати судового збору.

На підставі встановлених судом обставин, що мають юридичне значення у справі, керуючись ст. ст. 3, 8, 21, 55, 61, 129, 129-1 Конституції України, ст. ст. 1-16, 526, 551, 1058, 1060, 1061, 1066, 1067, 1074, 1075, ст.ст. 1, 22 Закону України «Про захист прав споживачів», ст. ст. 1-18, 76 81, 95, 141, 228, 229, 235, 241, 244, 245, 258, 259, 263-265, 268, 273, 289, 352-355 Цивільного процесуального кодексу України, суд,

ВИРІШИВ:

Позов ОСОБА_2 до Акціонерного товариства Комерційного банку «Приватбанк», третя особа - товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Фінілон» про стягнення коштів за невиконання зобов'язання - задовольнити частково.

Стягнути з Акціонерного товариства Комерційного банку «Приватбанк» на користь ОСОБА_2 депозит в сумі 10650 (десять тисяч шістсот п'ятдесят) доларів США, проценти за депозитним договором в сумі 6 615 (шість тисяч шістсот п'ятнадцять) доларів США 56 центів.

У задоволенні решти позовних вимог - відмовити.

Стягнути з Акціонерного товариства Комерційного банку «Приватбанк» в дохід держави судовий збір в сумі 4 687, 44 гривні.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку для подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо воно не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Київського апеляційного суду або через Печерський районний суд м. Києва протягом тридцяти днів з дня проголошення рішення, а особою яка була відсутня при проголошенні рішення протягом тридцяти днів з дня отримання копії рішення.

Якщо в судовому засіданні було проголошено лише вступну та резолютивну частини судового рішення, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Позивач: ОСОБА_2 (АДРЕСА_1 , РНОКПП НОМЕР_1);

Відповідач: Акціонерне товариство Комерційний банк «ПРИВАТБАНК», КОД ЄДРПОУ 14360570, місцезнаходження юридичної особи: вул. Грушевського, 1Д, м. Київ, 01001).

Повний текст рішення складено 27 серпня 2020 року.

Суддя

О.Л. Бусик